

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press

หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ตำรา
๐๐๐ ๑๐๔

เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

Economic in Daily Life

โครงการจัดทำต้นฉบับรายวิชาในวิชาแกนพระพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Economic in Daily Life)

ผู้แต่ง : คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ : ผศ.บุญเลิศ จีร์ภัทร์ และ นางเยาวพา ทิพย์เนตร

ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมผลิต : รศ.ดร.กาญจนา วัฒนสุนทร, รศ.ชูขณะ รุ่งปัจฉิม
ดร.นลินี ฌ นคร, ผศ.ศศิธร ชูตินันทกุล, ดร.สังวรณัฏ์ ังดกระโทก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ : รศ.ดร.ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ

ศิลปะและรูปเล่ม : นายสมบูรณ์ เฟ่งพิศ

ออกแบบปก : นายพีจิตร พรหมลี

พิสูจน์อักษร : ดร.ศศิวรรณ กำลังสินเสริม, นายสุชญา ศิริธัญญา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวนพิมพ์ : ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : มีนาคม ๒๕๕๘ จำนวนพิมพ์ : ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๓ : ตุลาคม ๒๕๖๑ จำนวนพิมพ์ : ๒,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ห้ามการลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดๆ ของหนังสือเล่มนี้
นอกจากจะได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน = Economic in daily life.-- พิมพ์ครั้งที่ 3.--

พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2561.
228 หน้า.

1. เศรษฐศาสตร์ 2. เศรษฐศาสตร์ -- แง่ศาสนา -- พุทธศาสนา. I. ชื่อเรื่อง

330

ISBN 978-616-300-525-0

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ผลงานลำดับที่ ๔๔)

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๒-๐๐๐ (ต่อ ๘๗๗๓) โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๘-๐๑๓

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘๗ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๕๕๕-๘๕๕๕ โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘๕๕๕

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีโครงการจัดทำต้นฉบับรายวิชาในวิชาแกน พระพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเนื้อหา รายวิชาในวิชาแกนพระพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่ใช้สอนในมหาวิทยาลัย เพื่อคณาจารย์ ของมหาวิทยาลัยได้เสนอผลงานทางวิชาการ และเพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ ของมหาวิทยาลัย

โครงการนี้เกิดขึ้นมาได้จากความร่วมมือร่วมใจกันของคณาจารย์มหาวิทยาลัย จากทุกส่วนงาน ทั้ง ๔ คณะส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ ห้องเรียน หน่วยวิทยบริการ ร่วมกันพัฒนาเอกสารประกอบการ สอนหรือตำราในวิชาแกนพระพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ด้วยวิริยะอุตสาหะแรงกล้า พัฒนางานให้มีเนื้อหาสาระถูกต้องเพียงพอพร้อมด้วยอัตราและพยัญชนะเป็นที่ยอมรับของสังคม

ตำราวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” เล่มนี้ มีเนื้อหาสาระแบ่งเป็น ๙ บท มุ่งหมาย เรียนรู้ความรู้เบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์ ระบบเศรษฐกิจ และผลของระบบเศรษฐกิจต่อชีวิตประจำวัน กิจกรรมทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน อุปสงค์ อุปทาน และกลไกราคาตลาด ปრაกฏการณ์ทาง เศรษฐกิจและปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน การค้นและการลงทุน ในระบบเศรษฐกิจ เงินและสถาบันการเงิน และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื้อหาสาระปรากฏแจ้งแล้ว ในเล่มนี้

ขออนุโมทนาขอบคุณคณะกรรมการโครงการจัดทำต้นฉบับรายวิชาในวิชาแกนพระพุทธศาสนา และหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาพัฒนา เนื้อหารายวิชาเล่มนี้ให้เกิดมีขึ้น อันจะเป็นสมบัติของมหาวิทยาลัยตลอดไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ตำรา วิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” เล่มนี้ คงอำนวยประโยชน์เชิงวิชาการด้านหลักการเบื้องต้น ทางเศรษฐศาสตร์ ปრაกฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รูปแบบต่างๆ ของระบบ เศรษฐกิจ แก่คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจสืบไป

(พระราชปรีดีติกวี, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำนำ

ตำราวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” เล่มนี้ได้พัฒนาขึ้นตามโครงการจัดทำต้นฉบับรายวิชา ในวิชาแกนพระพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พ.ศ.๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อพัฒนาเอกสารรายวิชาต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับและใช้ร่วมกันได้ทุกคณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ (๒) เพื่อพัฒนารูปแบบ เอกลักษณ์ ของเอกสารการสอน ตำรา หนังสือต่างๆ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานด้านเนื้อหาสาระ และการผลิตที่สวยงาม คงทน เป็นที่น่าสนใจต่อการศึกษาค้นคว้า (๓) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุศลกรสายวิชาการ ให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นระบบ รองรับการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย มีผลงานแพร่หลายเป็นที่ยอมรับทั่วไป (๔) เพื่อสรุปสาระสำคัญของรายวิชาต่างๆ และนำไปพัฒนา สื่อการศึกษาในรูปแบบต่างๆ และระบบคลังข้อสอบ

วิชา “เศรษฐศาสตร์” เป็นวิชาที่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานในหลายด้านและเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการดำรงชีวิตของคนในสังคมรวมทั้งการกำหนดนโยบายของรัฐและผลกระทบในด้านต่าง ๆ ทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสถานการณ์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และมีความเชื่อมโยงผูกพันกันอย่างมากในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีผลกระทบต่อกันอย่างรวดเร็ว ทั้งระดับบุคคล ชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก

ตำราวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” เป็นวิชาหนึ่งในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่กำหนดให้ศึกษาเรื่องเทคนิคและวิธีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ครอบคลุมถึงเศรษฐศาสตร์จุลภาค ซึ่งเป็นการเรียนรู้ถึงหลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์ ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รูปแบบต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจ การทำงานของกลไกราคาในตลาด บทบาทของภาครัฐและภาคเอกชน ในระบบเศรษฐกิจ เงินตราและสถาบันการเงิน เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา ศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ มีการกำหนดวิชาเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันในหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต รวมทั้งยังเป็นวิชาพื้นฐานของสาขาวิชา ในคณะสังคมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ รวมทั้งในการเรียนในวิชาประยุกต์ทางด้านพุทธศาสตร์

คณะผู้พัฒนาหวังว่า ตำราวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” เล่มนี้จะยังประโยชน์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่อนิสิต อาจารย์ผู้บรรยาย และผู้สนใจทั่วไป และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการทำเอกสารนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณคณะวิทยากร จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คือ รศ.ดร.กาญจนา วัฒนสุนทร รศ.ชูษณะ รุ่งปัจฉิม ดร.นลินี ณ นคร ผศ.ศศิธร ชูตินันท์กุล ดร.สังวรณ์ ังคกระโทก ที่ได้มีส่วนร่วมผลิต พร้อมให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ด้วยความเสียสละทุ่มเท พัฒนา

(๕)

งานวิชาการจนสำเร็จ และขอขอบคุณ รศ.ดร.ชูชีพ พิพัฒนศิริ ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา
ทั้งเล่ม ให้คำแนะนำและเติมเต็มเนื้อหาในบางประเด็นให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนกระทั่งตำราเล่มนี้
สำเร็จเป็นเล่มสมบูรณ์จัดพิมพ์ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ทุกประการ

คณะกรรมการผู้พัฒนาเนื้อหาวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน”

ตุลาคม ๒๕๖๑

คำนำสำนักพิมพ์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถือกำหนดขึ้นตามนโยบายของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ (๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตหนังสือ ตำรา งานแปลและเอกสารทางวิชาการอื่นๆ (๒) ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือ ตำรา งานแปล และเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนทุกระดับในมหาวิทยาลัยและการศึกษาค้นคว้าของประชาชนทั่วไป และ (๓) ดำเนินการให้มีการจำหน่ายแจกหนังสือ ตำรา งานแปล และเอกสารทางวิชาการอื่นๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปรัชญาและศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ดังนั้นสำนักพิมพ์ตระหนักถึงความสำคัญตามนโยบายของมหาวิทยาลัย จึงได้จัดพิมพ์ตำราวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” ซึ่งแต่งโดยคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

ตำราวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” เล่มนี้เป็นวิชาหนึ่งในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในเนื้อหา แบ่งเป็นบท ๙ บท โดยกล่าวถึงหลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์ ระบบเศรษฐกิจและผลของระบบเศรษฐกิจต่อชีวิตประจำวัน กิจกรรมทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน อุปสงค์ อุปทาน และกลไกราคาตลาด ปรัชญาการมองทางเศรษฐกิจ และปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน การค้าและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ เงิน และสถาบันการเงิน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ เนื้อหาสาระของแต่ละบท คณาจารย์ผู้แต่งซึ่งสอนเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ได้อธิบายรายละเอียดไว้เป็นอย่างดี

สำนักพิมพ์ต้องขอขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีพระราชปริยัติกวี,ศ.ดร. อธิการบดีและประธานกรรมการบริหารสำนักพิมพ์ ที่เมตตา มอบต้นฉบับตำราวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้แต่ง ที่ได้เสียสละเวลาร่วมกันพัฒนาเนื้อหาวิชานี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณคณะวิทยากร ที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเนื้อหาตำราเล่มนี้ด้วยวิริยะอุตสาหะ ทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาพัฒนางานวิชาการด้านการแสดงธรรม ให้มีเนื้อหาสาระที่ถูกต้อง อ่านเข้าใจง่าย จนสำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ และขอขอบคุณ กองวิชาการที่ช่วยเป็นแรงสนับสนุนงานต้นฉบับและบุคลากรให้สำนักพิมพ์สามารถจัดพิมพ์ตำราเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ตำราเล่มนี้ จะเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาเล่าเรียนด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ของนิสิต นักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจสืบไป

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตุลาคม ๒๕๖๑

คณะกรรมการโครงการจัดทำต้นฉบับรายวิชา
ในวิชาแกนพระพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีงบประมาณ ๒๕๕๓

<p style="text-align: center;">คณะกรรมการดำเนินโครงการ</p> <p>ที่ปรึกษา พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร.</p> <p>ประธานกรรมการ พระศรีคัมภีร์ญาณ, รศ.ดร.</p> <p>รองประธานกรรมการ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.</p> <p>กรรมการ พระครูปริมาณุรักษ์, ผศ. พระมหาสุริยา วรเมธี, ผศ.ดร. พระมหาสุทัศน์ ดิสสรวาที พระมหาศรีทนต์ สมจาโร พระกิตติพงศ์ สิริวฑฒโน พระมหาสุทิตย์ อากาศโร พระสุทิน เขมวีโส พระมหาสมเกียรติ กิตติญาโณ พระทีปย์ สิริธมโม พระฐิตะวงษ์ อนุตตโร พระปลัดวีระชนม์ เขมวีโร พระมหาสันติ ธีรภโท พระมหาวิโรพงษ์ วีรวีโส พระมหาสาธิต สาธิต ผศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู ผศ.ปฐมพงษ์ ทินบรรเจิดฤทธิ์ ผศ.เฉลียว รอดเขียว ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง ผศ.ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง ผศ.เวทย์ บรรณกรกุล นายคำพันธ์ วงศ์เสน่ห์ นายสุรวัฒน์ ทองเกลี้ยง นายเกษม แสงนนท์ นายสนธิญาณ รักษาภักดิ์ นายธนาชัย บุรณะวัฒนากุล</p> <p>เลขานุการ นายสุชญา ศิริธัญญาร</p> <p>ผู้ช่วยเลขานุการ พระมหาสุระศักดิ์ ธีรวีโส พระมหานพดล เตชธมโม นายสินชัย วงษ์จำนงค์ นายชำนาญ เกิดช่อ นายอักษรวิชัย โฉมศรี นายจิระศักดิ์ ธารสุขกระจำง นายวิชิต มงคลวีระขจร นายสมบุญ เฟ่งพิศ นางสาววิไลวรรณ รังสร้อย</p>	<p style="text-align: center;">คณะกรรมการผู้พัฒนาเนื้อหารายวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน”</p> <p>ประธานกรรมการ พระครูปริยัติภัทรคุณ</p> <p>รองประธานกรรมการ พระครูสิริศรีรักษ์ กนตธมโม</p> <p>กรรมการ พระมหาจิตนเรศ วุฑฒธมโม พระใบฎีกาจำนง ฉนทธมโม นายพลวัฒน์ ชุมสุข นายเติมศักดิ์ หอมเอี่ยม นายปรีชา บุญทวี</p> <p>กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ รศ.สมบุญ บุญฤทธิ์ ผศ.ชลธิชา จิรภักพงษ์</p> <p>คณะบรรณาธิการ ผศ.บุญเลิศ จีรภัทร์ นางเยาวพา ทิพย์เนตร</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมผลิต รศ.ดร.กาญจนา วัฒนสุนทร รศ.ชูขณะ รุ่งปัจฉิม ดร.นลินี ณ นคร ผศ.ศศิธร ชูตินันท์กุล ดร.สังวรณ์ รัตกระโทก</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ รศ.ดร.ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ</p>
--	---

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำปรารภ	(๓)
คำนำ	(๔)
คำนำสำนักพิมพ์	(๖)
คณะกรรมการโครงการจัดทำต้นฉบับรายวิชา ในวิชาแกนพระพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	(๗)
บทที่ ๑ หลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์	๑
๑.๑ ความนำ	๒
๑.๒ ความหมายของเศรษฐศาสตร์	๒
๑.๓ ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์	๗
๑.๔ ความเป็นมาและหลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์	๘
๑.๕ วัตถุประสงค์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์	๑๑
๑.๖ ประเภทของเศรษฐศาสตร์	๑๒
๑.๗ ความสัมพันธ์ของเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์สาขาอื่น	๑๓
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาเศรษฐศาสตร์	๑๔
สรุปท้ายบท	๑๗
คำถามท้ายบท	๑๘
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๙
บทที่ ๒ ระบบเศรษฐกิจ และผลของระบบเศรษฐกิจต่อชีวิตประจำวัน	๒๑
๒.๑ ความนำ	๒๒
๒.๒ ความหมายของระบบเศรษฐกิจ	๒๒
๒.๓ วิวัฒนาการของระบบเศรษฐกิจ	๒๓
๒.๔ ระบบเศรษฐกิจแบบปิดและแบบเปิด	๒๕
๒.๔.๑ ระบบเศรษฐกิจแบบปิด	๒๕
๒.๔.๒ ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด	๒๗
๒.๕ ประเภทของระบบเศรษฐกิจ	๒๘
๒.๕.๑ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม	๒๙
๒.๕.๒ ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม	๓๒
๒.๕.๓ ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์	๓๕

๒.๕.๔ ระบบเศรษฐกิจแบบผสม	๓๗
๒.๖ ระบบเศรษฐกิจของไทย	๓๙
๒.๗ ผลกระทบของระบบเศรษฐกิจไทยต่อชีวิตประจำวัน	๔๑
สรุปท้ายบท	๔๒
คำถามท้ายบท	๔๔
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๔๕
บทที่ ๓ กิจกรรมทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน	๔๗
๓.๑ ความนำ	๔๘
๓.๒ การบริโภค	๔๙
๓.๓.๑ ความหมายของการบริโภค	๔๙
๓.๓.๒ พฤติกรรมผู้บริโภค	๕๐
๓.๓.๓ อรรถประโยชน์	๕๑
๓.๓.๔ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	๕๑
๓.๓ การผลิต	๕๕
๓.๓.๑ ความหมายของการผลิต	๕๕
๓.๓.๒ ปัจจัยการผลิต	๕๗
๓.๓.๓ ทฤษฎีการผลิต	๕๘
๓.๓.๔ ต้นทุนการผลิต	๕๘
๓.๔ การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ	๖๒
สรุปท้ายบท	๖๔
คำถามท้ายบท	๖๖
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๖๗
บทที่ ๔ อุปสงค์ อุปทาน และกลไกราคาตลาด	๖๙
๔.๑ ความนำ	๗๐
๔.๒ อุปสงค์	๗๐
๔.๓ อุปทาน	๗๗
๔.๔ ดุลยภาพตลาด	๘๓
๔.๕ บทบาทของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อดุลยภาพของตลาด	๘๕

(๑๐)

๔.๖	ต้นทุนการผลิต	๘๗
๔.๗	กลไกราคาตลาด	๙๑
	สรุปท้ายบท	๙๔
	คำถามท้ายบท	๙๕
	เอกสารอ้างอิงประจำบท	๙๖
บทที่ ๕	ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ และปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์	๙๗
๕.๑	ความน่า	๙๘
๕.๒	ตัวแปรในทางเศรษฐศาสตร์	๙๘
๕.๓	ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ	๑๐๐
๕.๔	ทรัพยากรและความขาดแคลนในทางเศรษฐกิจ	๑๐๑
๕.๕	ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์	๑๐๓
๕.๖	วิฤติเศรษฐกิจไทย	๑๐๕
	สรุปท้ายบท	๑๐๙
	คำถามท้ายบท	๑๑๑
	เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๑๒
บทที่ ๖	บทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน การค้าและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ	๑๑๓
๖.๑	ความน่า	๑๑๔
๖.๒	บทบาทภาครัฐในระบบเศรษฐกิจ	๑๑๔
๖.๓	บทบาทภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจ	๑๑๙
๖.๔	การค้าและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ	๑๒๔
	๖.๔.๑ การค้าในประเทศและระหว่างประเทศ	๑๒๖
	๖.๔.๒ การลงทุนในประเทศและระหว่างประเทศ	๑๓๑
๖.๕	ผลกระทบของการค้าและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ	๑๓๖
	๖.๕.๑ ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรี	๑๓๗
	๖.๕.๒ ผลกระทบจากการส่งเสริมการลงทุน	๑๓๙
	สรุปท้ายบท	๑๔๐
	คำถามท้ายบท	๑๔๒
	เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๔๓

	(๑๑)
บทที่ ๗ เงิน และสถาบันการเงิน	๑๔๕
๗.๑ ความน่า	๑๔๖
๗.๒ ความหมายของเงิน	๑๔๖
๗.๓ ประเภทของเงิน	๑๔๘
๗.๔ ความสำคัญและหน้าที่ของเงิน	๑๔๙
๗.๕ เงินที่ใช้ในประเทศไทย	๑๕๒
๗.๖ สถาบันการเงิน	๑๖๐
๗.๖.๑ ความหมายของสถาบันการเงิน	๑๖๐
๗.๖.๒ ประเภทของสถาบันการเงิน	๑๖๑
๗.๖.๓ สถาบันการเงินนอกระบบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	๑๖๕
๗.๗ สรุปท้ายบท	๑๖๘
คำถามท้ายบท	๑๗๐
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๗๑
บทที่ ๘ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗๓
๘.๑ ความน่า	๑๗๔
๘.๒ ความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗๔
๘.๓ ความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗๔
๘.๔ หลักการและเงื่อนไขสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗๕
๘.๕ ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ	๑๗๘
๘.๖ การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗๙
๘.๗ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๑๘๑
๘.๘ ตัวอย่างการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	๑๘๖
สรุปท้ายบท	๑๙๐
คำถามท้ายบท	๑๙๒
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๙๓
บทที่ ๙ เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ	๑๙๕
๙.๑ ความน่า	๑๙๖
๙.๒ ความหมายและแนวคิดของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ	๑๙๖

(๑๒)

๙.๓ ความแตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ	๑๙๗
๑) การผลิต	๒๐๑
๒) การบริโภค	๒๐๒
๙.๔ คุณค่าแท้คุณค่าเทียม และการรู้จักประมาณในการบริโภค	๒๐๕
๙.๕ หลักความพอเพียง (สันโดษ ๓)	๒๐๖
๙.๖ หลักการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ (หัวใจเศรษฐกิจ)	๒๐๘
๙.๗ หลักการสร้างความสำเร็จและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	๒๑๐
๙.๘ หนทางสู่ความสำเร็จ (อิทธิบาท ๔)	๒๑๑
๙.๙ การประยุกต์ใช้เศรษฐศาสตร์แนวพุทธกับชีวิตประจำวัน	๒๑๓
สรุปท้ายบท	๒๑๕
คำถามท้ายบท	๒๑๗
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๒๑๘
บรรณานุกรม	๒๑๙
ภาคผนวก :	๒๒๓
ประมวลรายวิชาและแผนการสอน	๒๒๓
คณะกรรมการผู้พัฒนาเนื้อหารายวิชา “เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน”	๒๒๗

บทที่ ๑

ความรู้เบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์

ผศ.ชลธิชา จิรภักคพงศ์

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท

เมื่อได้ศึกษาเนื้อหาในบทนี้แล้ว ผู้ศึกษาสามารถ

- อธิบายความหมาย ความสำคัญ ความเป็นมาและหลักการทางเศรษฐศาสตร์ได้
- อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ได้
- จำแนกประเภทของเศรษฐศาสตร์ได้
- เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ ได้
- นำความรู้จากการศึกษาเศรษฐศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขอบข่ายเนื้อหา

- ความหมายของเศรษฐศาสตร์
- ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์
- ความเป็นมาและหลักการเบื้องต้นในการศึกษาเศรษฐศาสตร์
- วัตถุประสงค์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์
- ประเภทของเศรษฐศาสตร์
- ความสัมพันธ์ของเศรษฐศาสตร์กับศาสตร์สาขาอื่น
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาเศรษฐศาสตร์

ความรัก ความอบอุ่น เสรีภาพ ความมีชื่อเสียง เป็นต้น^๔ แต่ในวิชาเศรษฐศาสตร์เน้นความต้องการทางด้านวัตถุเป็นสำคัญ ดังนั้น เราอาจจะศึกษาความต้องการของมนุษย์ได้เป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้

๑) ความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไปไม่มีที่สิ้นสุด โดยทั่วไปวัตถุสิ่งของที่มนุษย์อยากได้นั้นมีมากมายไม่สิ้นสุด คนจนต้องการที่อยู่อาศัยเพื่อพอกับจะคุ้มแดดคุ้มฝน ครั้นร่ำรวยขึ้น อาจต้องการรถยนต์ ต้องการรถยนต์เพื่ออำนวยความสะดวก และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์

๒) ความต้องการในสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์ย่อมมีที่สิ้นสุด เมื่อได้รับการตอบสนองในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น เมื่อตื่นนอนเราหิวข้าวเช้า เมื่อได้รับประทานจนอิ่มแล้วความต้องการมือเช้าในวันนั้นก็สิ้นสุดลง

๓) ความต้องการของมนุษย์จะลดลงเรื่อย ๆ เมื่อได้รับสิ่งของมาบำบัดความต้องการเพิ่มมากขึ้น เช่น อากาศร้อน นาย ก กระจายน้ำ เขาจะมีความต้องการน้ำอย่างมาก ต่อมาถ้าเขาได้ดื่มน้ำจำนวน ๓ แก้ว จะเห็นได้ว่า ถ้าเปรียบเทียบระหว่างน้ำแก้วที่ ๑ น้ำแก้วที่ ๒ และน้ำแก้วที่ ๓ นาย ก จะมีความต้องการน้ำแก้วที่ ๑ มากกว่า น้ำแก้วที่ ๒ และ ๓ เพราะความกระหายน้ำเริ่มลดลงตามลำดับ

๔) ความต้องการของมนุษย์บางอย่างสามารถใช้แทนกันได้ และบางอย่างต้องใช้ร่วมกัน นั่นคือ ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมต้องการสินค้าอื่นมาทดแทนกรณีสินค้านั้นขาดหรือไม่มี เช่น เมื่อหิวข้าวเราสามารถรับประทานกล้วยเตี๋ยแทนข้าวได้ ส่วนความต้องการบางอย่างต้องใช้ร่วมกัน นั่นคือ เมื่อเราซื้อของบางอย่างมาใช้ อาจเป็นภาระที่จะต้องซื้อของอย่างอื่นมาใช้ร่วมกันด้วย เช่น เราซื้อรถยนต์มาใช้ก็ต้องซื้อน้ำมันเพื่อให้รถวิ่งได้

๕) ความต้องการของมนุษย์ถ้าได้รับการตอบสนองเป็นประจำอาจกลายเป็นนิสัยได้ เช่น นาย ก ต้องอ่านหนังสือพิมพ์ตอนเช้าก่อนรับประทานอาหารเช้าทุกวัน จนเป็นนิสัยประจำตัวของ นาย ก ที่จะต้องอ่านหนังสือพิมพ์ตอนเช้าทุกวัน

๒. ทรัพยากร (Resources) เป็นปัจจัยการผลิตที่ประเทศต่าง ๆ มีอยู่จำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการของพลเมืองในประเทศนั้น ๆ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

^๔ กัญญา กุณที่กาญจน์, *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔.

ต่ำกว่าปริญญาตรีด้วย เหตุผลที่ปัจจุบันเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษากันอย่างแพร่หลาย อาจเนื่องมาจากเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องและจำเป็นมากกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การจำหน่าย การจ้างงาน การกระจายรายได้ เป็นต้น

๑.๔.๒ หลักการเบื้องต้นในการศึกษาเศรษฐศาสตร์

เพื่อให้การศึกษาเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นที่เข้าใจได้อย่างถ่องแท้ นั้น ก่อนอื่นผู้เริ่มศึกษา จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจแนวความคิดและข้อคิดเท็จจริงเบื้องต้นของวิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักเกณฑ์และเนื้อหาที่จะมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นภายหลัง

๑) ข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ การที่จะศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐศาสตร์ต่างๆ จนสามารถสรุปเป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อสมมติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ๒ ข้อ^{๑๑} คือ

(๑) มนุษย์จะดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ (Economic Rationality) กล่าวคือ ในการตัดสินใจปัญหาทางเศรษฐกิจของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะอะไร อาชีพอะไร จะเป็นไปในทางที่ทำให้ตนเองได้รับผลประโยชน์สูงสุด เช่น การตัดสินใจของผู้บริโภค ในการเลือกซื้อสินค้า จะเป็นไปในลักษณะที่ทำให้เขาได้รับความพอใจสูงสุด โดยเสียเงินน้อยที่สุด

(๒) กำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ ทุกชนิดคงที่ (All Other Things Being Equal) พฤติกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยต่างๆ มากมายจนไม่สามารถจะศึกษาผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ เหล่านั้นได้หมด ดังนั้น ในการศึกษาพฤติกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตการศึกษาให้แคบเข้า โดยสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้พิจารณาคงที่ตลอดการพิจารณา

๒) วิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์ วิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่แตกต่างไปจากวิชาอื่นๆ ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้เข้าใจยิ่งขึ้น สำหรับผู้ที่ไม่เคยศึกษามาก่อน มีข้อแนะนำพอสรุปได้ดังนี้

(๑) เศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยวิธีการคิด เมื่อประสบปัญหาจะต้องแจกแจงปัญหานั้น เพื่อการวิเคราะห์และทำการวิเคราะห์อย่างมีหลักการ และสามารถแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง ดังนั้น การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ จึงไม่ใช่เรื่องท่องจำ

(๒) วิชาเศรษฐศาสตร์จะมีภาษา และคำที่ใช้ในเศรษฐศาสตร์เป็นของตนเอง นั่นคือ คำที่ใช้ในเศรษฐศาสตร์อาจมีความหมายแตกต่างจากคำคำเดียวกันที่ใช้กันโดยทั่วไป

^{๑๑} รัตนา สายคณิต และ ชลลดา จามรกุล, เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๔, หน้า ๑๐.

(๓) วิชาเศรษฐศาสตร์ต้องอาศัยความเข้าใจในบทต้นๆ ก่อนเป็นลำดับไป จึงจะทำให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนในบทท้ายๆ ได้ หมายความว่า การศึกษาต้องทำการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(๔) วิชาเศรษฐศาสตร์มุ่งจะให้ความรู้มากกว่าความรู้ที่ได้จากสามัญสำนึก เพราะในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ท่านจะรู้สึกได้ว่า บางครั้งท่านทราบคำตอบอยู่แล้ว ฉะนั้น ท่านจึงไม่สนใจที่จะศึกษาถึงเหตุและผลต่อไป

(๕) การให้เหตุผลและการสรุป ต้องมีความระมัดระวัง โดยเรามักจะคิดเอาเองว่า สิ่งที่เป็นความจริงในหน่วยย่อยแล้วมักจะเป็นหน่วยใหญ่ด้วย ซึ่งในความเป็นจริงไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้น หรือแม้กระทั่งปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมักจะก่อให้เกิดผลมากกว่าหนึ่งทาง แต่เราอาจมองเพียงทางเดียวและทำให้สรุปออกมาผิด ตัวอย่างเช่น ถ้าคน ๆ หนึ่งออมทรัพย์ได้ ๘๐% ของรายได้แล้วจะร่ำรวย ดังนั้น เราจึงสรุปว่า ถ้าทุกคนรอบครัวในประเทศนั้นออมทรัพย์ได้ ๘๐% แล้วประเทศนั้นจะร่ำรวย

ผู้ที่เริ่มศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ควรทำความเข้าใจในประเด็นที่ใดกล่าวมาเสียก่อน เพื่อที่การศึกษาในขั้นต่อไปจะเกิดประโยชน์มากขึ้น

๑.๕ วัตถุประสงค์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ที่สำคัญมี ๒ ประการ คือ^{๑๖}

๑. เพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์โดยตรง เรียกว่า เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ (Economic Analysis หรือ Positive Economics)

๒. เพื่อใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์มาควบคุมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามที่ต้องการ หรือเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายเศรษฐกิจ เรียกว่า เศรษฐกิจนโยบาย (Policy Economics หรือ Normative Economics) ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และนโยบายเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแตกต่างกัน โดยทั้งนี้ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สนใจเฉพาะการแสวงหาหลักเกณฑ์และแนวคิด เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ ยกตัวอย่าง ถ้ามีการเก็บภาษีสินค้าชนิดหนึ่ง ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จะศึกษาเพื่อทำนายผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ผลต่อ

^{๑๖} วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๗.

ราคาสินค้านั้น ผลต่อราคาของสินค้าอื่น และผลต่อรายได้ของคนบางกลุ่ม เป็นต้น ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จะไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินคุณค่าว่า ควรหรือไม่ควร จึงไม่กำหนดคำตอบว่า รัฐบาลหรือปัจเจกบุคคลจะต้องตัดสินใจอย่างไรอย่างหนึ่ง

ดังนั้น นโยบายเศรษฐกิจจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงไรนั้น จำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางทฤษฎีเป็นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์หาปัญหาที่แท้จริง เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นในสังคมได้

๑.๖ ประเภทของเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่ระดับเอกชน จนถึงระดับประเทศ เพื่อให้การศึกษาแก่นักเศรษฐศาสตร์จึงแบ่งเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ออกเป็น ๒ ส่วน ใหญ่ ๆ คือ

๑. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro Economics) เป็นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับหน่วยย่อย ระดับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจทั้งหลาย ได้แก่ ศึกษาการผลิต การบริโภค ความต้องการซื้อ ความต้องการขาย การกำหนดราคาในตลาดธุรกิจ รายได้รายหนึ่ง การบริโภคของครัวเรือนหน่วยใดหน่วยหนึ่ง การใช้ระบบราคาในกลไกตลาดเพื่อจัดสรรสินค้าและบริการ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้น เศรษฐศาสตร์จุลภาค จึงเน้นประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรเป็นสำคัญ นั่นคือ ศึกษาว่า ผู้บริโภคแต่ละคนควรจะใช้จ่ายใช้สอยอย่างไร จึงจะสามารถมีสินค้าและบริการมาใช้ได้มากที่สุด

๒. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro Economics) เป็นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนรวมหรือระดับประเทศ เช่น ศึกษารายได้ประชาชาติ การจ้างงานของประเทศ การออม การลงทุน การเงิน การธนาคาร การคลัง การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ที่กว้างกว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาค

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเศรษฐศาสตร์ควรจะศึกษาทั้งเศรษฐศาสตร์จุลภาค และเศรษฐศาสตร์มหภาค ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการทำงานและปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจทั้งระบบได้ดียิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ มีสาเหตุเนื่องมาจากความต้องการซื้อของผู้บริโภคน้อย ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรจะศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ความต้องการซื้อสินค้าของผู้บริโภคน้อย และดำเนินการแก้ไขให้ตรงกับสาเหตุ ถ้าดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องก็จะทำให้เศรษฐกิจเกิดการพัฒนาได้